

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Ερωτ. Μουσ. III, 18/1976

Α'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

8-30/1/1976

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) *Βασιόλαμπος*....
(παλαιότερον ὄνομα: *Δοβρά.Τεβον*...), Ἐπαρχίας *Γριβων*....
Νομοῦ *Γριβων*.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος *Χρίστου*
Δ.νδανφίνης..... ἐπάγγελμα *Διδάσκαλος*.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις *Βασιόλαμπος - Γριβων*.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον..... *3*.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον *Γαῦλος Κορναρεϊδογλου*.....

ἡλικία..... *75*..... γραμματικαὶ γνώσεις *Α' Γυμνασίον*.....

..... τόπος καταγωγῆς *Ξιθιάων*.....
Περιφερῆας Ἑρμῆας.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων; *Χωράφια... διὰ... ἔπαράν...*
καὶ δάσος... διὰ... βοσκὴν........
Ἐπὶ τῇ χωρίᾳ αὗται χωρίζονται ἢ ἐνηλλάσσονται κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα; *... ὑπὸ τῶν χωρικοῦν...*.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτῆμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. ....
ἔπαράν... ὑποκείμενα... χωρικοῦν... ἔπαράν........
- 3) Ὁ πατήρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του; *... ὁ... πατήρ... διατηροῦσε... ἐπὶ... περιου-*
σίαν... καὶ μετὰ τὸν θάνατον... ἐπὶ... τέκνων........

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; .....

Συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας .....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; ... Ἀσχολοῦνται .....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; .....

Δέν ὑπῆρχον .....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.) .....

Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ; ...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ τῶν ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;) .....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τραγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἐπὶ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποῖαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; .....

Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται .....

Ἐλάμβανον ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα 2-5 δραβίαι

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐάν ναι, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; Ἐχρησιμοποιοῦντο .....

καὶ δοῦλοι ἀπὸ τοῦ χωρίου .....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνέυρεσιν ἐργασίας ; ... Ἐπῆγαιναν εἰς ἀμφοτέρους .....

β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται .....

ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρᾶματευντάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς

ὡς τεχνῖται, κτίσται, βιδηρουργοί .....

- δ'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ...

Μ.Ε. ... *φωϊνὴν ... μόνον ... κόπρον* ...

- 2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... *Π.Ο.Ε.* ...

- ε'. 'Απὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ... *Ε.Μ.Ε. ... Π.Ο.Ε.* ...

Ε.δω. ... ἀπὸ τοῦ 1937 ...

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ... *Δεν ὑπάρχει σιδηροῦν* ...

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἀρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1.....	4.....	7.....	10.....
2.....	5.....	8.....	
3.....	6.....	9.....	

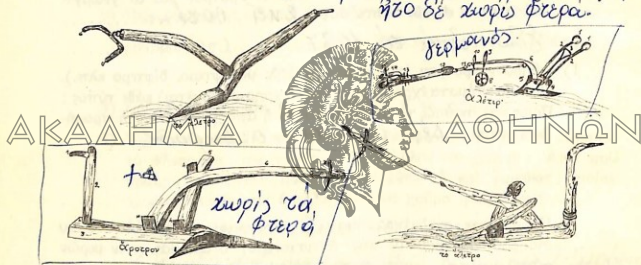
- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει); ... *Ε.δω. ... ἀπὸ τοῦ 1937* ...
 3) Μηχανὴ θερισμοῦ *Ε.Μ.Ε. ... Π.Ο.Ε. ... Ε.δω. ... ἀπὸ τοῦ 1950* ...

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) *ἔδω. ἀπὸ. εἰδ. 1955*

5) Μηχανή ἄλωνισμού *ἔδω. ἀπὸ. εἰδ. 1950*.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκευάζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *ἔδω. κατεσκευάζει. οἱ. ὕδα. οἱ. γεωργοί.*.....

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἁρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διάφοραι ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ; *ἔδω ἄροτρον ἔδω ἰσόμακρον ἄλγερ. ἔδω δὲ χωρὶς φτερά.*

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾷται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <i>κέρν</i>	6. <i>ζυγὸν</i>	11. ....
2. <i>οὐρά</i>	7. <i>ὀφθαλμοί</i>	12. ....
3. <i>στρώση</i>	8.	13. ....
4. <i>παράβοζο</i>	9. <i>ὑπὲρ</i>	14. ....
5. <i>παράβοζο</i>	10.	15. ....

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐὰν ὑπάρχουν διαφοραὶ, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῳσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

ἦτο... μιά, μορφῇ.....

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; Δεμ. ὑπὸ φρε

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; —

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

Σκεπάρνι... πριόνι... καὶ... ἀρίδα... —

πριόνι

ἀρίδα

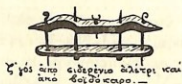

ρινὶ ἢ ξυλοφάι (ἀρνάρι)

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... *βόες... καὶ... βοῦβοῖσι...*

β) Ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; *ἔχρησιμποιοῦντο... δύο...*

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; *ἔπειτα...*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύγες, πιζέυλια κλπ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ *Σχολ. Ἐργασίας* ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. *ἔπειτα... δύο... βέβαια...*

ἐκρησιμοποιοῦντο... καὶ... κατω... ἀπὸ... βελόνι...

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). *κουλλούρι... ἔπειτα... κρίκος... ἐκ... σιδήρου...*

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; *ἔπειτα... ἔπειτα...*

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; *ἔπειτα...*

τοῦ... παρακάτω... σχεδιαγράμματος...

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ
εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον... *ζῶ... πρόσωπα... ἐφέρε*

...τὸ... χαλκινόν... τὸ... ξυλινόν... ἐν... ἐξ... μέρον.
Τὰ... ὑπόζωια... ἤσαν... ὡς... τοῦ... παρακάτω
ἔχοντες... με... διαφορετικῶν... διαμορίων

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποίος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης
τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα
ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας *ἔρχομεν... ἄνδρας... ὁ*
ἰδιοκτήτης... τοῦ ἀγροῦ...

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἁλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) *Πρῶτα... ἐπιταίνε... ὁ...*

ζυγόν... ἐκ... βόδιον... ἐξέτερα... δεινόν... αὐ... ζεύξας
ἀπὸ... καὶ... μετὰ... τὸ... ἄροτρον...

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον. ....

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ
ὄργωμα· μετὰ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

Μόνον... ζῶον...

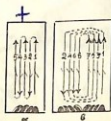

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένας αὐλάκας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Μέ... ἀνοιγομένας... αὐλάκας... ὡς... τό...
 σχεδιάγραμμα... α'

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

.....

Σημειώσατε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σποριές, ντάμες, διασίδες, μεσφράδες κ.λ.π.);

Τό... ὄργωμα... ἐγίνετο... ὡς... ἀνωτέρω
 ἢ... ὀργω... ἐγίνετο... με... τό...
 χέρι... ἀπό... τό... εἰς... ὀργω...
 Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακιάν; ἢ... ὀργω...
 ἐχωρίζετο... με... τό... καίτοι.....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον; ... Πουθενό.....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. ... Καθέτως.....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων. *καθεύω... εἰς... ὄργω...*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά· π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ....

*ἐξήκοντα... δύο... ὀργώματα... ἔνα... εἰς...
Μάρτιο... καὶ... ἔνα... εἰς... Ἀπρίλιο...*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀποαιτήσατε ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω)

*ἔνα... ὀργώμα... εἰς... Μάρτιο... μετὰ μέσας
βέρον... ὡς... μῆνα... ἔνα... τετάρτου μετὰ τὸ ἔνα...*

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀσπάρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτὰρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

ἔτι... ἔν... ἔτος...

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *ἄνα... δι' ἑξῆς... καὶ... διὰ τῶν κηπευτικῶν...*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. *τὸ δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; ....

μόνον... εἰς... διδάμι...

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρν, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

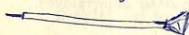
μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; .....

Μέ... ἀζάρι... ἔγω... βέρρα... καὶ... ἐν... τοῦ... ἀκρον... εἶχε... ἕνα... μυρό... βιδερένιο... φευαρόνι...)

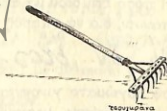
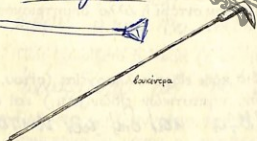
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργανον ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ... ~~παρακαλῶ~~ καὶ... με... με... βαυ... δ... με... ἀζάρι... καὶ... με... πέτρα... ἐπάνω... πρὸς... ἐξήραν... βάρνα

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ πού δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

1. βάρνα... ἔγω... καὶ... βω... ζουκόπο... ἢ... ράμμο... τοῦ... παρακαλῶ... σχεδιαγράμματα... τοῦ ἀζάρι.

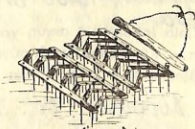
δακύντρα

τσουμπάνα

ὁ βολοκόμος ἢ ράμμος

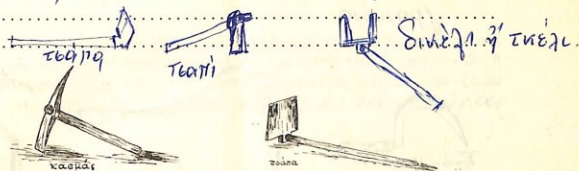

ἐξήρανα εἰστήριμα

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

Μικρὴ... τσάπι... καὶ... διμέλι... καὶ... τσάπι

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι τοῦ ἐκτελοῦν

οὐδὲν. —

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους. —

τοὺς ποτιστικοὺς

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. ....

οὐδὲν. —

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν· ἐσπέρνουντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιῆς (βραγιῆς) καὶ ἄλλως. —

ἐσπέρνουντο εἰς... ροῦβες

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)... *Μέ... δρεπάνι
μέ... κόψη... ὡς... τό... κατωτέρω... εκεδία-
γραμμένα -*

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΧΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). *Με κόσσες*

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἤτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

ἦτο... ὀδοντωτή

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

*ἦ... χειρολαβή... του... ἦτο... ξύλινος... Δέν...
εἶχε... ὁ... σιδηροῦς... βελγ... ἰδιαίτερον... ὀδοντωτή*

- 5) Ποιος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θειριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπά-
νια κ.ἄ.) (D... βιδερά) .....

- 6) Ἡτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *ἦτο...καὶ...ἐπὶ...τοῦ...δεύρου*

β. Θερισμός τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὃ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. ... ἐν τῇ ἰσχύϊ τοῦ πόντου .....

- 2) Οί στάχυες που έμεναν (ή μένουν) εις τὸ χωράφι μαζί με τήν ρίζαν
μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ή πῶς λέγονται). . . . .

ΔΕΥ. ΕΠΙΘΑΛ. ΕΙΣΑΓ. ΔΥΟΡΑ

- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστοὺς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ),
τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπὸ αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίς,
πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ
τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδά-
φους τὰ δράγματα ; *Ἀπο. του. θαυ. ο. κ. ... βομθ. ο. ...*
που. ... ἔπαι. ρ. κα. ... τί. ... χεριέ. ...

- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χειρὶς) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πίεσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; "Όπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχίων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

4 - 5 ... περιέχ. ... μαζι' ... με' ... τὸ ... καὶ α-
φ' ... πρὸς ... ἐκ ... ἀντι ... καὶ ἐνθουσιαν...

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ... *Ἀγκαλιές* -

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποῖοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τρόπου καὶ ποῖον ; .....

*Ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἤρχοντο
θερισταὶ καὶ ἀπὸ αὐτοῦ γύρω
τοῦτο.*

- 2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι μετ' ἡμερομισθίων (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομισθίον ἦτο μετὰ παροχής φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τρόπον σας ὀνοματολογίαν) .....

*Μετ' ἡμερομισθίων 5-7 φράσεις
μετὰ παροχῆς φαγητοῦ.*

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λυντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσην (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; .....

*Εἰς τὴν ἀριστεράν ἔφεραν ζύζινον
φανέρι γερόμενον παταμίδα
Εἰς τὴν μέσην ἔφεραν φόνικ.*

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

Ἐρχίζον... μετὰ... τῆν... 12^η... Ἰουνίου...
ἡμέραν... Δευτέραν.....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. ....

... Ὅχι.....
.....
.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθαν τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι εἶδη.

Εἰς... τὸ... ἐξοχὸν... τοῦ... χωραφίου...
Εἰς... τὸ μέσον... θερίζουν... αὐτὸ σταυροειδῶς... καὶ... ρωτῶν... τὸν κοιμωμένον... εἰς... φορεῖ... ν.φ. κόψω... ἢ... ὅχι... Ὁ κοιμωμένος δίνει... ἀπάντησιν... καὶ... λέγει... κόψε... Ὁ ἀρχιερεὺς... παίρνει τὰ... ἀπάντησιν... καὶ... εὐχεται... ὅπως... κόψω... τὸ... εἰσαρεῖ... ἐς... καὶ... τὸν... ἔχον...

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύνων.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύνων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἑσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Ἀμέσως μετὰ... τὸν θερισμὸν... ὁποιοῦ...
ποτε... ἡμέραν... καὶ... ὥραν.....

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς... *ἤρχισεν..*
ἀπρ... το... 18.9.4... καὶ... το φάσευμα το
ἐγίνετο... κατὰ... το... 25... ἡμερίτου

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν... *Μὲ... οὐκοῦν*

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνιθίζεται παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

Μαὶ... μὲ... σανόν... ῥόβη... φύλλα... κα-
τοποίηση... ἡ... ξήρανσις... μινύσαν
ἔσθ... ἡ... καὶ... ἡ... φύλαξις... ἐξ...
ἀκυρώνα

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). ... *ἔσθ... μέσθ... Μαί... μὲ... δρέπανον*
 (Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) ... έχρηματιστηρίου... το ζώ...
... για... δικράνι... το... δέ... μω... γιν...
... με... το... ζώ... το... κόρεα...

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς ἄλωνισμόν. Συνκεντρῶνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἄλωνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

4. μεταφορά· συντάσσεται με καρφο· εἶς·
το· αἰφύην·

- 2) Πώς καλείται ο χώρος όπου τοποθετούνται τα προς άλωνισμόν
δεμάτια. Εἰς τίνες τοποῖς λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά,
θειωνιάστρα, κλπ. Πώς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν;
Υπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως; . . . . .

Δέν... είχα... το δούτερον... όνομα... // απο-
θέτως... ημερών... κυκλικά...

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλωνι διὰ τὸν ἄλωνι-
σμὸν τῶν δημητριακῶν ; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον
χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἄλωνι ; .....

...Υπάρχει ανέκδοτο...

- 4) Ποῦ κατασκευάζεται (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλωνα. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμού, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου ; Εἰς ποῖαν θέσιν ; ... *ἔξω τοῦ χωρίου* .....

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Εἰς... μίαν... οἰκογένειαν.....
.....

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; .....

Ἀπὸ... 15... Ἰουλίου... ἕως... 25... Αὐγούστου.

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) .....

Χωματάλωνο... τὸ... χωμα... ἐπὶ τοῦ ἐκτε-
ρα... καὶ... καθαρισμοῦ... μόνου... τὸ... καθαρό.

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος, πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνου : καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων)... ἔφινε το... καθαρισμό... τοῦ
δαπέδου... καὶ... πότισμα... μὲ... ὕδωρ....

.....
.....

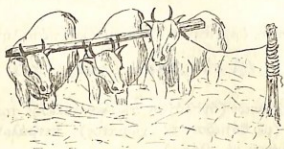
- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; ... Ὁχι.....

.....
.....

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὥς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἶονδήποτε ἄλλον.

Δέν... ὑπῆρχε... ἁλωνόστυλος... τὸ ἄλωνα
μα... ἐγένετο... σκυρπιβός...

11) Πῶς γίνεται τὸ ἁλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσας ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερόμενων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἁλωνιοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς, στρούλουργος, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

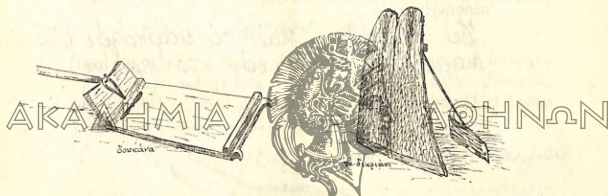
τα... ζῶα... περιφέρουσαι... κυκλικά... ἀνὰ
βύζαν...

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἁλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἁλωνόστυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλιές, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἁλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἁλωνιοῦ. Τὰ ἁλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλιές περὶ τὸν λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἁλωνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

τοῖ... μῦθα... περιφέρουσι... συνδεδεμένα
εἰς... βεῖρα... μὲ... ζεῖ κέδες

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἂν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλώνιζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μὲ ἄλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία, ρεβίθια κ.ἄ.) Ἠλώνιζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; .....

ἦρχεν... ἢ δουκάννα... ποῦ... ἦτο... μὲ...
κατασκευασμένη... εἰς... τοῖ...
ἀποσπᾶται... ἐξεδιagram... τοῖ... δουκάννα...
εἰς... ἐπρομηθεύοντο... ἀπὸ... τεχνίτην...

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; .....

Ἀρχίζει... 8 π.μ. καὶ... διακόπτεται... 7 μ.μ.

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Ὑῶ... διχάλι... καὶ... τὸ καρποζόι (Ὑῶ...
καρποζόι... εἶναι... τὸ πινάκι.)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

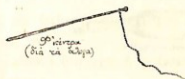
- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πτους στάχυν ; ... **Ναί** .....

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβερρα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ της ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). .....

Ἦτο... τὸ... χρησιμοποιεῖται... ἀλάφι... Ἀντὸ... ὕψος...
μῆκος... 10 μέτρα... 1.50 μ. καρφεῖ... 2.50 μέτρα ἀλάφι...

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχυῶν ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἠλωνίζοντο καθ' ἡμέραν .....

Δέν... ὑπῆρχον... ἐδιδόμουν.....

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθῶν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

Δέν... εἶχαν... ἰδιόφρον... ἔυνομα.....

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικά του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνοῦν καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχαν βοδία ἢ αἰλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμὸν .....

Ὁ... ἴδιος... ὁ γεωργός... καὶ... ἰδιόφρον... ἔυνομα.....

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Ἐπῆρχε... ὁ... κόπανος... ἔαπερ... ζύζα.....

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; .....

Κόπανος... ἐκ... ἔαπερ... ζύζα... ἔαπερ... ζύζα.....

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....

ἔγινετο ἐπὶ τῆν αὐλήν διὰ τῆν φακὴν ρεβιθία
φακίδια

κόπανος ἐργονεῖς

ξύλο κατασκευαστὸν διὰ τὸ κοπάνισμα
μικροῦ ἔργου δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ; ἔγινετο μόνον ἐπὶ τῶν
μελῶν τῆς οἰκογενείας.....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

ἔξαμφοῦντο... ἐπὶ... χανδρῶν... ὑφανμέναι...
 ἡπ' ἐβλεπε... μόνον... εἰ... τὸν... χωρισμόν... τοῦ
 καρποῦ... ..

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
 Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; .....

Ὅχι... ..

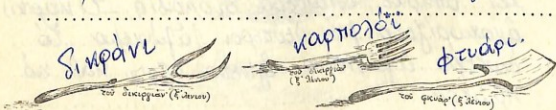
- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) .....

ἔπειτα οὐδέποτε... .. 1960... ..

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοίμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἄλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ... ..

ἀν... .. ἰδιαίτερα βνο-
 μα... .. ζωαρεύεται... .. καὶ...
 ... .. φτυάρι... .. φτυάρι... .. ἔσο... .. καὶ
 ... .. κατωτέρω... .. σχεδιαγράμμοι... ..

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
 Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἐξιμὸν τοῦτο.....

№ 66... 6679... 705... 70905... 470... 2174115...

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα; (Πῶς λέγεται τοῦτο: φτυάρι, θρινάκι; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.. *Μὲ φτυάρι*.....)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

- 3) Ποῖος λιχνῶ (ἀνεμίξει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Ἄνδρες... καὶ... γυναῖκες... λέγει ὑμῖν... ἐβδ. κδ.

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἴς τινες τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεταί δεύτερον ἄλῳνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Δεν... υπήρχε... δεύτερα... διοικητικά... Ο μαρτύς
αποχωρίζεται... με... δεύτερα... εφώνημα... εφ...
δευτέρα... εφώνημα... εφέντο... επάνω... και... εφ...
πρώτον...

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλ-
 νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλῶνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο .....

Ὁ.π.ω. καὶ... ἐν... τῷ... πρῶτον, ...

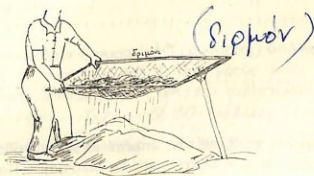
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; .....

Γίνεται... μετ'... τῷ... δριμόνι... (ἔχον... ἄνω...
 μετ'... τῷ... ἐν... παρακάτω... ἐκδόνει).

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μετ' ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μετ' τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δριμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .....

Γίνεσθαι... ἐπὶ... μύλων... μὲ... κόβειν...
 (ὅς... κόβειν... ἢ... μὲ... πλάγιον... ζύμνα
 καὶ... ἀπὸ... καὶ... μὲ... ζουρίδας... δερμάτι-
 νας... πτεφμένους).....

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ;
 Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυ-
 ρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται
 κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος
 (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμός
 τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γωργοῦ ; .....

Ἀκροατοὶ... ἐπὶ... μὲ... φτυάρι... ζύμ-
 νον... ἐμπηγνύεται... εἰς... τὴν... κορυφὴν...
 τοῦ... σωροῦ... τὸ... φτυάρι... καὶ... ἐπακολου-
 θεῖ... προεκκλ... μὲ... ἐσωρόν... τοῦ... γωργοῦ
 (κύριε... ἡμῶν... ἡμεῶν... χριστεῖ).....

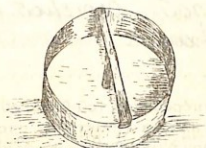
- 8) Ἄλλᾳ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.)
 εἰς τὴν ἀποθήκην. ?Οχι!.....

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως
 εἰς τὸ ἄλωνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια.
 Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἄλωνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο
 ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ
 δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

Δέν... ὕψηλο .....

μυσοκοίλε

κτύπελοι

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλωνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο,

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,

γ) τὸ γυφτιάτικο,

δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν) .....

α). τοῦ παπαδιατικου... μετ... ταφάρι .....

β). τοῦ ἀγροφυλακτικου... μετ... ταφάρι .....

δ). τοῦ ἀγροφυλακτικου... μετ... ταφάρι .....

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσηιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) .. εἰς... ἐν... ἀποθήκην... φάρος...

εἰς... γαλβανό... ἀμφορί... δίπλα...

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνι . Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

ΚΕΥΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΎΠΑΙΘΡΟΝ ; .. ΕΙΣ .. ΑΝΤΡΩ.ΚΑ ... ΕΝΔΕΥ...
.. ΤΟΥ... ΧΩΡΙΟΥ .....

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θηρισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ....

Κατά την διάρκεια του περιόδου από
του, κατεβέρας, βράχους, —

- 6) Μήπως όπου γίνεται ή διαλογή του σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατασκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων, τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Κακὸν βίβλιν, ἦν δὲ (ἦν δὲ) ἐν... ἐσθλὸν... ἐπὶ
ἐποικίαν. ἐσθλὸν βίβλιν... ἐπὶ... ἐπὶ... ἐπὶ...

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα της· ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πᾶσον χρόνον ; *ἐκ νεο. βαλάνου*

σταυροῦ καὶ ἐφύλαξτε ἑως τοῦ καταβῆ-
 ραι ἐν δόξῃ

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστουγέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Δέν... ὑπῆρχε... ἔθελαν... μέ... πυρσὺ καθόρου.

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; . . . . .

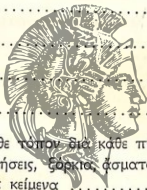
2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυρὰν' παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;...

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυρὰν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ; .....

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυρὰν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ἑορτασμάτα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα .....

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυρὰν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Στοιχειώδης

Οἱ υἱοὶ τοῦ καὶ χάριον Βασιλέως-Γερμανῶν
εἶναι πρόσφυγες ἐν Σιθωνίᾳ Σερβίας Ἑρμῶν.
ἔξ Ἀδάνων καὶ Κασαρέων. Οἱ ἑτάλοιμοι ὁμιλοῦν
καὶ σήμερον τὴν Τουρκενὴν γλῶσσαν καὶ ἔτι
δύο σόλως ἢ συλλογὰς πληροφοριῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Προετοιμασία δια' τὴν ἑπορὰν

Ἡ προετοιμασία ἄρχισε μετὰ ἀπὸ τὴς 20
Φεβρουαρίου. Οἱ γυμνοὶ ἔβαζαν τὸ ἄροτρο ἀπὸ
τὴν ἀποθήκη καὶ τὸ ἐπιτόξιδωνσαν. Ἐπρόδεναν περὶ
ὅλοι τὰ μέρη τοῦ ἄρότρου καὶ μὴν κεντρίωνται. Γι' αὐτὸ
ἔβαζαν σφήνες διὰ ἐνώματα καὶ τὰς κεντρίωνται μὲν
νερὸ. Οἱ σφήνες ἦσαν μικροὶ σονίδιοι. (αἰχμηρὸ
πρισματικὸ κομμάτι ξύλου). Αὐτὰς τὰς ἔβαζαν
ἐν ὁρμῇ γιὰ νὰ μὴν κεντρίωνται (τρίστην) καὶ παρὰ τοῦ
καὶ ἡ σφῆ. Ἐάν ποτε ἦταν κατεστραμμένο τὸ
ἀντιπροσθιγενόμενον ἔσιν τὸ κεντρίον δὲν ἐγκατατίθετο
μὲ τὴς σφήνες ἔβαζαν καὶ λίθας ἐπὶς ἐκείνους.

Ἐπρόδεναν καὶ τὸ χωράφι πρὶν πάλιν γιὰ
ὄργωμα. ἔβαζαν τὴς πέτρους καὶ τὴς ἔβαζαν
γύρω-γύρω ἐπὶ τὸ ὄνομα τοῦ χωραφίου. Τὸ ἐπὶ
τὸ ἀλείφον μὲ λάδι καὶ τὸ ἔβυναν μὲ κομμάτι
λαμαρίνης διὰ μέρη καὶ γυρὸν κεντρίωνται.

Τὰ ἱεροσάλευα μὲ τὰς ὁποῖα ἔκωναν (διόρδαναν)
τὸ ἄροτρο ἦσαν τὰς κεντρίωνται (κεντρίωνται) τὸς πρίον
καὶ ἡ ἀρίδια. Αὐτὰς τὰς φύλασσαν ἐπὶ τὸν ὅσον
μὲς ἐπὶ τὴν ἀποθήκη. Γιὰ νὰ μὴ κεντρίωνται
καὶ αὐτὰς τὰς ἀλείφον μὲ λάδι. Ἐπιδιόρδαναν καὶ
τὸς γυρὸς. Ἀντιπροσθιγενόμενον τὰς ἐκείνους ἀπὸ τὴς γυρῆς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Όταν ο πατέρας ήταν εντοίμος άρχιζαν τ' όργωμα.
 Τήγαινε μόνο ο άνδρας, ο ιδιουιτήτης του χωριού.
 Το όρσοτρο το φόρτωνε στο γαϊδύρι ή στο μασάρι
 και το κατέβαζε στο χωράφι έτσι που θα άρχιζε
 το όργωμα. Πρίν άρχίσει το όργωμα έβανε τον
 βιγανό του και έλεγε: Καλό φταύρο (δηλαδή να
 τελειώσει με το καλό). Τήν ίδιαν ευχή του έδιναν
 και τή μέλη της οικογένειας του από το σπίτι ή
 και άλλοι χωρικοί που τον συναντούσαν στο δρόμο.

Το αυλάκι το άνοιγε καθεύει και η προμήνη
 και έβδαν βάν το οχτάοργωμά α' της βελίδας
 8. Σέ 15 ή 20 ημέρες γινόταν και το άλλο όργωμα.
 Η εποχή

Δέμα ή και παροπατήν ή μέρες (ανάλογα το χωράφι)
 μετά το δεύτερο όργωμα έγινε η εποχή πρώτοι του
 κριθαριού. Κατόπιν τα όσπρια, το ρόβι. Όλοι σπόροι
 το έλεχαν ογμόρια. Τελειωθεί γινόταν η εποχή του
 βιγανιού. Το διαλεγμένο σπόρο τον έβαζε ο γεωργός
 στο δίσκου και πρώι- πρώι πήγαινε στο τη εποχή.
 Έβαινε το βιγανό του και άρχιζε. Οι εγχές ήταν
 βάν του όργωματος. Όταν φύτρωνε ο σπόρος έβαιναν
 το ξιλοτάνισμα.

Ο Θερμικός

Μετά από τις 12 Ιουνίου ή μέρες δεύτερες

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ἀρχίζαν καὶ διεύχοντο τὰ θυμάρια καὶ ὑδέραι καὶ
 σιταίρια. Ἐρωί - Ἐρωί ζευινοῦσαν ἄνδρες καὶ γυ-
 ναῖκες παύροντας μαζί της φαγητό καὶ νερό.
 ἔβαιναν τὸ σταυρό της (Ἄγιε παιναγίμω βῆθαι μας)
 καὶ ἀρχίζαν δίνοντας τὴν εὐχάρυμαλό φαῖδροι.

Τὸ δρεπῶνι τὸ αὐτόνιζαν μὲ μισὸ ἡμέρας
 πρὶν τὴν ἔλθωσαν αὐτοῦνηται. Ὅταν ἔφταναν εἰς
 τέλος τοῦ χωραφιοῦ ἀφῆσαν ἓνα κομμάτι ἐπὶ μέση.
 Τὸ διεύχοντο αὐτὸ εἰς ἑκάστη σταυρῶ. Ὁ ἀρχιερεὺς
 μετὰ ραββῶν τὸν νομιμονῆν τρεῖς φορές. καὶ αὐτῶν
 ἢ ὀχί. Ὁ νομιμονῆς ἔδινε φρόμα καὶ ἔλεγε
 αὐτοῖς. Ὁ ἀρχιερεὺς ὑπόστατος ἔλεγε: Ὅπως μὴ
 τὸ σῆμα ἔσται καὶ ποταμὸς ὁ ἑκατόν.

Τρεῖς φορές τις ἔπαιρναν εἰς βῆθαι πρὶν αὐτῶν
 ἰδοῦσαν τρεῖς διεύχοντες. Τρεῖς φορές αὐτοῖς τις ἔβγαζαν
 4-5 μαζί μὲ τὰ κεφάλια εἰς ἴδιο μέρος.
 Οἱ διεύχοντες φοροῦσαν εἰς ἀριστερό χεῖρ ἱσχυίον
 γάντι πρὶν τὸ ἔλθωσαν παιλαμαρῶ.

Ὁ ἀθωωτισμός

Τὰ δρεμῶνια μεταφερόταν μὲ πῶρο εἰς ἀλώνι.
 Τὸ ἀλώνι ἦταν ἓνα ἴδιο μέρος. Ἀπὸ τὸ ἔβγαζαν
 τὰ κόρτα τὸ ἱρράνιζον μὲ νερό καὶ τὸ ἐκυν-
 νίζαν καλῶς. Τὸ χῶμα ἦταν πολὺ βυλῆρό καὶ δὲν
 χρειαζόταν ἐκρύψιμο μὲ ἄλλοι ὑλικοί. Τὰ δρεμῶνια

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

τοῖς ἔβαιζαν εἰς ἑκδήμοις συνημιό μὲ τὰς υἱοφύλας πρὸς
τοῖς ἰδίῳ μέρεσ. Τὸ ἄλλωμοι γινόνταν θεωρησιῶν. Δὲν
ὑπῆρχε ἀλυνόσιμος. Τὰ βόδια γίνετον συνημιόσιν ἐπὶ
διδόμοι μὲ γελῶδες. Ὁ γυγὸς ἦταν ἕνα διολογισμένο
ἦν τοῖς ὁποῖον γινόνταν πάλιν εἰς τοῖς μέρεσ ὅταν θὰ
ἔβαιζαν τοῖς γελῶδες. Στὸ μέρεσ τοῦ γυγὸς πάλιν θὰ
ἦταν ἐπὶ λαίμῳ τῶν βοδίων ἕνα ἕνα 2 τρεῖς καὶ
πεντεῖσαν δύο βάρχει ἰσῆς πρὸς τὰς υἱοφύλας. Στὰ ἄλλα
καὶ ἔδεναν ἕνα ἑξοινί τοῖς ὁποῖοις πεντεῖσαι υἱοφύλας
ἀπὸ τοῖς λαίμοις.

Ἡ δυνάμεις πεντεῖσαι πάλιν ἀπὸ τῶν βοδίων
καὶ ἦταν εἰς τὴν δυνάμεις τῶν ἑξοινῶν εἰς τὴν εἰς.
27. Ἀλλὰ ἐργασίαι πάλιν εἶχον ἐπὶ ἀλυνόσιμον ἦταν
τοῖς διωρῶν τοῖς παρῶσιν καὶ τοῖς γυγὸς ἰδία μὲ
τὰς ἑξοινῶν τῶν εἰς. 25. Ὅταν γελῶνται τοῖς
ἀλυνόσιμοι μόνον τὸν παρῶν ἐπὶ μέσῳ τῶν ἀλυνῶν
εἰς ἑκδήμοις ἐπὶ μόνον πάλιν τὰς ἀλυνῶν. Τὸ γινόνταν
γινόνταν μὲ τοῖς γυγὸς. Χώριζαν τὸν παρῶν παρῶν
μὲ τοῖς διωρῶν. Καὶ τὰς ὑπόλοιπαις τοῖς ἕνα ἕνα
τρεῖς ἕνα ἀλυνόσιμοι εἰς ὅταν ἀποχωρισθῇ ὁ
παρῶν. Ὅταν τὴν φωνή, πεντεῖσαι καὶ τὰς φωνῶν
εἶχον τὸν ὑπόλοιπον. Ἀντὶς ἦταν ἕνα ἦν γυγὸς
καὶ τυχῶν ἐπὶ ἑκδήμοις. Ἐβγινῶν ἕνα χοντρὸν
ὑφάσμα καὶ ὑποφύλας τὰς ὁποῖαις. Καὶ τὰς γινόνταν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

μή είναι ταχύ. Τό κρόσο τόν διαλέγαν. ὅπως ἀνίσταται
καί ἔς τό ἐρωτηματολόγιο, καί τό τέρμα. Ἀπό
τοῦ διαλεγμένου εἰσάχεται πάλι τό κρόσο ἔκαστος μίση
πλεονάζει ἐκείνου εἰσάχεται καί τήν ἔβαζαν πάλι
ἀπό τήν πόρτα. Τήν εἰσάχεται εἰς τήν οὐρανὸν καί εἰσάχεται.

Ἡ μεταφορά τοῦ καρπού.

Ἡ μεταφορά γινόταν μέ τό γῶμα. Τό εἰσάγει τό
ἐβαζαν ἐν τῷ γῶμα καί τό φορτωτοῦν ἐν τῷ γῶμα
μή τό ὅσοι τό ἐκέρχον ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα.
Ἐν τῷ γῶμα τόν καρπὸν ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα
ἐν τῷ γῶμα τό φυτόν ἐν τῷ γῶμα καί τῷ γῶμα
(ἐν τῷ γῶμα τῷ γῶμα τῷ γῶμα) καί τῷ γῶμα τῷ γῶμα
εὐχή « Ἄϊ τοῦ χρόνου καί τῷ γῶμα ».

Ἀπό τό κρόσο ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα καί τό
ἐν τῷ γῶμα, τό ἐν τῷ γῶμα καί τό ἐν τῷ γῶμα -
ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα καί τό ἐν τῷ γῶμα. Ἐν τῷ
ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα.
Ἦταν ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα
ἐν τῷ γῶμα.

Ἀυτοὶ γινόταν καί εἰς μέχρι τό 1937.

Μετά εἶχαν τό ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα καί τό ἐν τῷ γῶμα
ἐν τῷ γῶμα. Ἦταν ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα 4.
Ἦταν ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα ἐν τῷ γῶμα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

όντομα. Μόνο τὰ 1, 1 τὰ ἔλεγον χερνίσιοι. Τὰ 5 καὶ 4 ἔνι (γρί) καὶ τὰ 8 ρόδα.

Τὸ εἰδερνίο ἄραρο τὸ ἵεναι εἰς ὄμοιο ἔνα ἢ δύο. Τὸ γινώμο γινώταν ὅπως εἰς τὸ εἰς διόφρασμα τῆς ἐγίδος 7 μὲ τὴν διαφορὰν πρὶ ἀνοσίφρω εἰς τὸ ἱερωνυμολόγιον.

Ὁ τρόπος αὐτοῦ ἐκτελέσθη ἕως τὸ 1948 πρὶ ἔξω τῶν χερνίσων, οἱ μηχανεὶ διεκρίθη καὶ ἀμυντομα. Ἀπὸ τότε γὰρ εἰς τὴν ἀνέλευσιν οἱ μηχανεὶ εἰς τὴν ἐργασίαν.

Ἡ ἐκλογή ἐγένετο ἐν τῷ χωρίῳ Βασιλειῶν
 ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Αἱ πληροφορίες προέκυψαν ἀπὸ τὸν κ.
 Παναγιώτη Καραγιάννην ἡμῶν 75 ἐτῶν, ἀπὸ
 Συμμετοχῶν

Οὗτοι ἐγένετο εἰς τὴν ἐκλογικὴν περιφέρειαν
 Ἑρμῶν.

Ἐκτελέσθη εἰς Βασιλειῶν τὸ ἔτος 1923
 μετὰ τὴν ἀμυντομα τὸ χωρίον.

(Χρῆστος Κ. Δουδουλιάδης, διδάσκων. Ἡ ἐκλογή
 αὕτη ἐγένετο ἀπὸ 8-30 Νοεμβρίου 1970)

Πρὸς

Τὸν Κ^ν Ἐπιστατητὴν Δημοτικῆς
Ἑκκλησίας Περιφερείας Γρεβενῶν.Εἰς Γρεβενά.

“Προβάλλεται ἑρωτηματολόγιον
συμπληρωμένον καὶ ἑυδεῖς
περὶ τοῦ χωρίου βίον.”

Λαμβάνω τὴν τιμὴν καὶ ὑπεσ-
χω ὡς ὑμῖν, συνημνῶς ἑρωτηματολόγιον
δεδόντω συμπληρωμένον ὡς καὶ ἑυδε-
σιν περὶ τοῦ χωρίου βίον τὸ χωρίον

Ἐν Βατολάκῃ καὶ τῇ 27/2/70

Βατολάκην.

Ἐνυπόγραφοι

ὁ Δ)ντὴς τοῦ σχολείου

Παύλος Παναγιώτης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ